

זכרון עולם

האשה
החשובה ודפית
צדקה וחסד

מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

מאורות
הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

זכרון עולם

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד

ר' משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

בית המדרש דחסידי סוכטשוב

כולל "סנה משה"

ע"ש הר"ח ח' ר' משה יצחק זיסר ז"ל

בית מדרש

למגידי שיעור "דף היומי"

חז"ם סוכר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א ♦ לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

בס"ד, ג' כסלו תשפ"ו

מסכת זבחים ע' - ע"ו ♦ טהרות ט', ו' - י', א'

גליון מס' 1383

השבוע בגליון

יש להבדיל בין חשיבות עצמית לחשיבות חיצונית

שבע הבהמות שנחצו לשני חלקים

אמירת מזמור לתודה בערב תשעה באב

הפסוק הראשון בפרק תהלים, שונה משאר הפסוקים

נר חנוכה שהתערב בנרות רגילים, בטל דינו?

ביטול ברוב - גדרים וסייגים

באר המים עם התולעים הזעירות

מהי תערובת?

בעלי חיים קטנים שונים מבעלי חיים גדולים

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם
להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

אדוני הנשיא!

אני רוצה לשתף אתכם, כתב לנו הר"ר ישראל ענדן מערד, בסיפור נפלא ששמעתי מהרה"ג הרב דוד אולבסקי שליט"א, ראש ישיבה במתיבתא בית ישראל בניו יארק. לדעתי תהיה תועלת לציבור מפרסום המעשה, הממחיש כיצד מסוגל אדם להיות שקוע בתורה.

כמעט אין אדם שאינו יודע מיהו נשיא ארצות הברית. האדם המכהן במשרה רמה זו חורף בהינף-יד את גורלן של מדינות ובהבל פיו הוא מעורר סערות פוליטיות ומדיניות המהדהדות על פני הגלובוס כולו. גם אלה שאינם זוכרים את שמו המדויק של הנשיא, יודעים בוודאי כי למשרת נשיא ארצות הברית נבחרים אנשים בעלי כישורים בולטים, פקחים ושנונים.

לפני עשרות שנים עבד במתיבתא בית ישראל שבניו יורק פועל נקיון אפרו-אמריקני בשם **גונסון**.

דף עב/א וניבטלו ברובא

ביטול ברוב - גדרים וסייגים

סוגיות רבות בפרקנו, פרק "כל הזבחים", עוסקות בהלכות תערובת של איסור והיתר, עד שפרקנו כונה על ידי רבותינו הראשונים פרק "התערובת". הלכות אלו עוסקות בחפצים, מאכלים ואף אנשים שדינם או הגדרתם אינם ברורים, או אינם ידועים, ויש להסתמך על ה"רוב" כדי לקבוע את דינם או את הגדרתם. וכגון, תערובת שנוצרה ממאכל איסור וממאכל היתר, הרי המיעוט בטל ברוב, אם מאכל ההיתר הוא הרוב, בטל מיעוט האיסור, והתערובת כולה מותרת, ואם האיסור הוא הרוב, בטל בו מיעוט ההיתר והתערובת כולה אסורה.

סוגיותינו עוסקות בפרטים רבים של דיני "ביטול ברוב", והגמרא מתמקדת בעיקר בדינים ובכללים הנוגעים להגדרת הדברים שאינם בטלים ברוב, כגון, בעל חיים, "דבר שבמניין" - חפץ חשוב שאינו נמכר בתפזורת כי אם לפי יחידות בודדות (עי' מחלוקת התנאים בסוגייתנו, וב"שולחן ערוך" י"ד סימן ק"י סעיף א'), ועוד.

באר המים עם התולעים הזעירות: בשנת תרמ"ח הועלתה שאלה חשובה ועקרונית על שולחנו של האדמו"ר מסוכטשוב זצ"ל, בעל ה"אבני נזר" (שו"ת י"ד סימן ע"ט). בעיר אחת גילו התושבים, כי תולעים מצאו להן משכן בבארות המים שמהן הרוו את צמאונם. כה זעירות היו תולעים אלו, עד שלא ניתן היה לסנן מן המים באמצעות בד רגיל, כי אם באמצעות בד עבה, ובעקבות כך פעולת הסינון הפכה למשימה טרחנית ומייגעת. היו מבני העיר שטענו, כי אין כל צורך לסנן את התולעים מן המים, שכן, התולעים הלא מעורבות במים ומחמת מיעוטן ביחס למים, חל עליהן דין "ביטול ברוב" וניתן לשתות את המים ללא פקפוק. כאשר נשאל ה"אבני נזר", אם על בני העיר לסנן את המים אם לאו, הוא פרש במכתבו את שלשת הנושאים הבאים, שמחמתם יש לאסור שתיית מים אלו.

נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת

מרת **שרה הניה פודהורצר** ע"ה בת הר"ר יוסף צבי הלוי ז"ל

נלב"ע ג' כסלו תשע"ו **תנצב"ה**

הונצחה ע"י ידידנו בני במשפחה שיחיו

זעילוי נשמת

הר"ר **מנשה יונה חיים** ז"ל

ב"ר בן ציון ז"ל

נלב"ע ח' בכסלו תשע"א

תנצב"ה

הונצח ע"י חתנו ובתו ידידינו

הר"ר **ישראל וסימה שכטר** ה"ו חיפה

זעילוי נשמת

הר"ר **ירמיהו הלר** ז"ל

בן הרב דב ז"ל נלב"ע ב' כסלו תשנ"ה

וזוגתו מרת **טמה הלר** ע"ה

ב"ר שלמה יוסף מנקר ז"ל נלב"ע י"ח כסלו תשנ"א

תנצב"ה

הונצחו ע"י משפחת **הלר דוד** שיחיו - גבעת שמואל

זעילוי נשמת

הר"ר **דב פרשן** ז"ל

ב"ר אברהם ז"ל

נלב"ע ש"ק ב' בכסלו תשנ"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י ידידיו

הר"ר **שמחה רשף** ומשפחתו שיחיו - גבעתיים

נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת

הר"ר **אהרון ברמן** ז"ל ב"ר יעקב הלוי ז"ל

נלב"ע ה' בכסלו תשמ"ג **תנצב"ה**

הונצח ע"י ידידו מר **יעקב (זק) ברמן** ומשפ' שיחיו

א. - מיעוט רוב בתערובת אחת בלבד: כדי להתייחס לחלק מתערובת כמיעוט ביחס לרוב, על המיעוט ועל הרוב להחשב כתערובת אחת, או אז, לפנינו רוב ומיעוט. לפיכך, מאכל מוצק אינו מתבטל בתוך מרק, גם כאשר הוא מעורב בו ולא ניתן להפרידו מן המרק, משום שהמרק והמאכל אינם נחשבים כ"תערובת" (לדעת הרמב"ם, עיין "בית יוסף" י"ד סימן קט"ו). מעתה, אף התולעים אינן נחשבות כ"מעורבות" במים, וממילא אין כאן רוב ומיעוט, ולא ניתן להחיל את דין "ביטול ברוב".

ב. - בעלי חיים אינם בטלים: בסוגייתנו מבואר, כי "בעלי חיים חשיבי ולא בטלי". היינו, בעל חיים, בעודו בחיים, חשוב מידי, מתוקף הווייתו, מכדי שנתייחס אליו כמי שהתבטל ביחס לרוב שבתוכו הוא נמצא. אם כן, התולעים, שבעלי חיים הן, אינן בטלות במים.

ג. - בריה שלימה אינה מתבטלת: כלל ידוע בהלכות ביטול ברוב קובע, כי "בריה לא בטיל". כלומר, דבר שלם כבשעת ברייתו, ששמו נגזר משלמותו ואם ייחצה או ייחלק יאבד את שמו, אינו בטל ברוב. אף כלל זה מושתת על ההגיון שמחמת חשיבותו העצמית, לא ניתן לבטלו ביחס לאחרים. ממילא, מאחר שהתולעים הינן "בריה", הן אינן בטלות במים.

מחמת שלש העילות הללו, הורה ה"אבני נזר" זצ"ל לבני אותה עיר, לסנן את מימיהם. עם זאת, מיד לאחר מכן, בעל ה"אבני נזר" פורש מספר ספקות שהתעוררו בליבו וערערו את שני הנימוקים הראשונים שמנינו, ואשר מחמתם נשללה מן התולעים האפשרות להתבטל במים.

מהי תערובת? הנה כי כן, קבענו, כי התולעים והמים אינם נחשבים כתערובת אחת, וממילא לא ניתן להתייחס אל התולעים כאל מיעוט. אולם, דעת הרשב"א (הובא ב"בית יוסף" י"ד סימן קט"ו) היא, כי כאשר לא ניתן להפריד את התערובת בדרך רגילה, אזי, גם אם היא מורכבת משני חומרים שונים לחלוטין, הם נחשבים כתערובת אחת והמיעוט בטל ברוב. מעתה, מאחר שלא ניתן להפריד את התולעים מן המים, כי אם על ידי סינון קפדני, המים והתולעים תערובת אחת המה, ויתכן לומר שהתולעים מתבטלות במים.

בעלי חיים קטנים שונים מבעלי חיים גדולים: לאחר מכן, פקפקנו באפשרות ביטולן של התולעים במים, מחמת היותן בעלי חיים. בעלי התוספות בפרקנו (ע"ב ד"ה "כל") מבארים [לפי גירסת התוס' ו"ה"צאן קדשים"], כי למרות שנאמר במשנתנו, שבהמות אינן בטלות, מחמת היותן בעל חיים, נזקקה המשנה במסכת קינין לחדש, כי גם עופות אינם בטלים ברוב. משמע, כי ככל שבעל החיים קטן יותר, הרי זו עילה לכך שהוא יתבטל בסביבתו. יתכן, איפוא, כי תולעים זעירות, אכן בטלות ברוב, למרות היותן בעלי חיים.

אולם, כאמור, כל אלו אינם אלא ספיקות, ולפיכך פסק ה"אבני נזר" לחומרא באיסור דאורייתא זה, של אכילת שרצים.

דף עג/א כל דבר שיש בו מנין

נר חנוכה שהתערב בנרות רגילים, בטל דינו?

גמרתנו שונה את הכלל התלמודי המפורסם: "דבר שבמניין לא בטיל". כלומר, דין "ביטול ברוב" אשר מחמתו מיעוט התערובת נוהה אחר דינו של רוב התערובת, אינו קיים כאשר המיעוט הוא "דבר שבמניין" - דבר שדרכו להימנות, ואין מוכרים אותו בכמויות ללא ספירה מדוקדקת, שכן, חשיבותו וייחודו של החפץ, אינם מאפשרים להתייחס אליו כמי שמתבטל ביחס לרוב שהוא שווה בו. דין זה, הוא מדרבנן, ובסוגייתנו ובסוגיות רבות בש"ס מובאות מחלוקות של תנאים ואמוראים לגבי הגדרתו המדויקת של כלל זה, ואף הפוסקים נחלקו בדבר. להלכה, ראה ב"שולחן ערוך" י"ד סימן ק"י סעיף א' במחבר וברמ"א.

בקשר לכך, קיים נידון מרתק באחרונים לגבי נר חנוכה שהתערב בנרות רגילים, ולא ניתן לזהותו. כידוע, נר שהשתמש בו למצוות הדלקת נרות חנוכה, אסור להשתמש בו לדבר אחר ("שולחן ערוך" או"ח סימן תרע"ג סעיף א'). ויש לדעת, האם נר חנוכה זה בטל ברוב הנרות שהתערב בהם, וממילא ערימת הנרות מותרת בשימוש, או שמא אינו בטל בהם וכל הנרות אסורים מחמת הספק בעל "תרומת הדשן" (שו"ת סימן ק"ק, הביאו הרמ"א או"ח סימן תרע"ג סעיף א') קבע, כי נר החנוכה אינו בטל בנרות שבהם התערב, וממילא, אסור להשתמש בכל ערימת הנרות. זאת, מאחר שר הנחוכה נחשב "דבר שבמניין", משום שבכל לילה מלילות החנוכה אנו מונים את הנרות, ובכך הפך אותו נר ל"דבר שבמניין" שאינו בטל (עיין שם שהוכיח דבריו מיבמות פא/א).

יש להבדיל בין חשיבות עצמית לחשיבות חיצונית: קביעתו של בעל ה"תרומת הדשן" נושאת בחובה שני חידושים מעניינים. שכן, היה ניתן לומר, שכדי שחפץ מסויים ייחשב "דבר שבמניין", חשוב ומיוחד, יש צורך שחשיבותו תנבע מעצמותו, ללא תוספת החשיבות שהעניק לו בעליו. כלומר, אנו מבינים היטב, כי קיים הבדל בין מטבע זהב, שמחמת חשיבותו הוא "דבר שבמניין", לבין נר שעווה שניטל מתוך ערימה של נרות, ובאותה שעה לא היה חשוב כלל, ורק בעליו שהדליקו כנר חנוכה, התייחס אליו בחשיבות. ומכל מקום, בעל "תרומת הדשן" מחדש, כי די בחשיבות זו כדי שהנר ייחשב "דבר שבמניין".

אשר עשה את מלאכתו נאמנה. בחריצות יתירה היה גיוסו מנקה את שולחנות האוכל מידי יום וממרק את רצפת חדר-האוכל עד שזו הבהיקה כמראה. בחור בריא וחזק היה גיוסו, וניכר עליו כי אהב את מלאכתו שהזרימה חיות ועניין לחייו, עד שכל רואיו ידעו כי לכך נוצר.

הווייתם: מבין עובדי הישיבה ידעו לספר, כי גיוסו לא עסק במלאכה אחרת מימיו. מאז נפלט מבית הספר בגיל צעיר, בטרם ידע קרוא וכתוב, עסק בניקוי ובמירוק. מבטו הבהה והליכתו המוזהר במקצת סיפקו את המידע הדרוש לגבי מידת פקחותו, גם לאלה שבאו איתו במגע ראשוני **באותה** תקופה הייתה ארצות הברית נתונה בקלחת בחירות סוערת. סקרי דעת קהל התפרסמו חדשות לבקרים והסקרנות הלכה וגברה ככל שהתקרב מועד הבחירות.

יום הבחירות חלף עבר לו, ובתום ספירת הקולות התבשרה האומה האמריקנית יחד עם מיליאדי סקרים מכל רחבי העולם, כי **לינדון ג'ונסון** נבחר לכהן כנשיא ארצות הברית של אמריקה.

מטבע הדברים גם בחורי מתיבתא בית ישראל שבניו יורק התעניינו בבחירות אלו, ועם הודע התוצאות הסופיות מיהרו אחדים מהם לבית המדרש.

מטבעו של אדם שהוא נהנה לספר לזולתו על חדשות מסעירות שהתרחשו. בחורי הישיבה ידעו כי בבית המדרש יושב ראש הישיבה, הגאון רבי אליהו חזן זצ"ל, שדעתו אינה נתונה כי אם ללימוד תורה. הוא בודאי אינו יודע מי נבחר לנשיא. הבה נספר לו כי לינדון ג'ונסון נבחר לנשיא ארצות הברית, אמרו מספר בחורים צעירים ונחפזו לעברו - **הרב**, הוכרזו התוצאות הסופיות.

ראש הישיבה נשא את עיניו מן הגמרא לרגע קל, והביט משועשע משהוא בתלמידיו, תוך שהפטיר נו, נו.

- הרב, ג'ונסון נבחר לנשיא, המשיך אחד מהם. **אותו** רגע חווירו פניו של ראש הישיבה. אני מקווה, אמר להם, שאף אחד לא פגע בו בתקופת עבודתו בישיבה...

דקות ארוכות לא יכלו הבחורים הצעירים לעצור בעד צחוקם המתגלגל. הם פשוט לא האמינו שרבים סבר לתומו שג'ונסון, הפועל שאינו יודע קרוא וכתוב, נבחר לנשיא ארצות הברית.

משבגרו הנערים ונזכרו באותו מאורע הם הבינו, כי לפניהם נגלתה דמות מופלאה של אדם שכל מעייניו נתונים בתורה.

כאשר הם התבוננו מעט, הם הבחינו כי לא היה להם לחשוף כרבם אף לא לרגע אחד, כי תמימות טהורה אופפת את ישותו. הם ידעו היטב כי בעיות סבוכות ביותר במיגון תחומים נרחב מאד מובאות אליו, והוא, מתוך מחשבה מעמיקה ופקחות מפליגה מטפל בהן ובנפשות הנוגעות להן כאב רחום וכפסיכולוג מדופלם, ועצותיו והדרכותיו של רבם היו לשם דבר.

לא תמימות יש כאן. כי אם חוסר עניין? אותה שעה שבה הגאון רבי אליהו חזן זצ"ל עסק בתורה, הבלי העולם הזה לא עניינו אותו כלל! תילי תילים של סברות התרוצצו בראשו אנה ואנה, והם, הבחורים הצעירים, באים לספר לו על איזה גיוסון שנבחר למשה כל שהיה? יהי כן. לא משנה למה הוא נבחר, ובלבד שלא יזיק...

זו תורה וזו שכרה. התורה היא סם חיים, והזוכה ללמוד בה ולקבוע עיתים לתורה, לא זו בלבד שזוכה לשכר על לימודו, אלא הוא מביט על העולם במבט שונה, כמי שניצב בראש ההר ומתחתיו פרוסים כפרים קטנים, אי שם באופק.

★ ★ ★

רעייתו של אחד מלומדי הדף היומי טלפנה אל מוקד הדף היומי ובקשה בפיה: אנא מכם, עודדו את בעלי שימשיך בקביעותו בלימוד הדף היומי.

העסק של בעלי נקלע לקשיים ומצב רוחו אינו שפיר, אבל כאשר הוא פותח את היום בלימוד הדף היומי, רוחו מתרוממת ונפשו עולצת. הוא מרגיש לפתע, כי רגליו נישאות טפחיים מעל פני הקרקע וכל הדאגות והטרדות מצטמצמות ומתגמדות להן לממדים שאינם מדאיגים כלל.

★ ★ ★

יהי רצון שנזכה לקיים את דברי המשנה במסכת אבות (פרק ו' משנה ד') "ובתורה אתה עמל", ואז גם נזכה שיקויימו בנו דברי המשנה בהמשכה: "ואם אתה עושה כן, אשריך וטוב לך. אשריך בעולם הזה, וטוב לך לעולם הבא".

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: תד. 471 בני ברק.
פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף ע"ב כל חלב

כל חלב - לה'

לאדמו"ר מגור בעל האמרי אמת זצ"ל, היו תפילין יקרות שקיבלן בירושה מאבותיו, ולפי שנזכר מאד בקדושתו, לא היה מניחן אלא לעיתים רחוקות. **והנה** נזדמן לבית מדרשו איש פשוט שלא היו ברשותו תפילין. ניגש הלא אל הרבי בכבודו ובעצמו וביקש את תפיליו. נטל הרבי את התפילין היקרות ומסרן לו.

תמהו החסידים: הרבי עצמו בקושי מניחן, ולאותו איש המוני נתנן ללא הנד עפעף... ניגשו אל הרבי ושאלוהו, אולם הרבי פטרם כלאחר יד:

חידוש נוסף טמון בפסק ההלכה של ה"תרומת הדשן". יש להסתפק, "דבר שבמניין", המונע את ביטולו של המיעוט ברוב, עד כמה עליו להיות מושרש במיעוט כדי למנוע את ביטולו. שהנה, כאשר נתבונן בנר החנוכה ובמטבע הזהב, נבחין, כי בעוד שמטבע הזהב ייחשב "דבר שבמניין" גם לאחר ביטולו, שהרי בעליו ימשיך להתייחס אליו בכל הכבוד הראוי לו, הרי, ש"נר החנוכה" ייחדל להיות "נר חנוכה" עם ביטולו, משום שביטולו ברוב יסיר ממנו את חשיבותו הדינית, והוא ישוב להיות נר כאחד הנרות.

מכל מקום, פסק ה"תרומת הדשן", כי נר החנוכה נחשב "דבר שבמניין" שאינו בטל ברוב, משום שלדעתו, די בכך שברגע זה, לפני הביטול, הוא "דבר שבמניין", כדי למנוע את תהליך הביטול, אף שאם נבטלנו, הוא ייחדל להיות "דבר שבמניין".

על חידושו זה השני, של בעל "תרומת הדשן", חולק ה"ט"ז (שם ס"ק ו'). לדעתו, "דבר שבמניין" אינו בטל, רק במקרים שימשיכו למנותו גם לאחר ביטולו. אך נר החנוכה בטל ברוב, מאחר שחשיבותו אינו באה לו אלא מחמת ייחודו כ"נר חנוכה", ומשנבטלנו, ונסיר מעליו דין זה, לא יהא הוא אלא כשאר הנרות שאינם חשובים ושוב לא ייחשב הנר כ"דבר שבמניין" (עיי' שם שביסס את דבריו מהסוגיה הנ"ל).

דף ע"ב וכל קבוע כמחצה על מחצה

שבע הבהמות שנחצו לשני חלקים

קצב וילנאי ששחט שבע בהמות בביתו לפני כשלוש מאות וחמישים שנה, לא ידע כי המאורע יירשם לעד בספרי הפוסקים. אותו קצב, ניתח כל בהמה לשני חלקים, והחל לשאת אותם אל האיטליז שבשוק. שתי בהמות ומחצית הבהמה הספיקו הקצב ועוזריו לשאת אל השוק, כאשר לפתע התגלתה מחט בערימת המעיים שהתגוללה על הריצפה. לו הקצב היה יודע לאיזו בהמה שייכים מעיים אלו, היה אסור לאוכלה, שהרי "טריפה" היא [בהמה שלקתה באחד מאבריה באופן בלתי הפיך שאינו ניתן לתיקון, אשר מחמתו אין היא יכולה לחיות מעל שנים עשר חודש. עיי' חולין פרק ג']. דא עקא, שאיש לא ידע להצביע מי היא הבהמה בעלת המעיים, מאחר שמעי כל הבהמות היו מעורבים.

טרם נתחיל לפרט את הנידון שהתפתח בעקבות מקרה זה, נבדיל, בין "ביטול ברוב" לבין דין "הלך אחר הרוב". כאשר לפנינו **תערובת מושלמת** של איסור והיתר, המיעוט **בטל** ברוב, ומאבד את עצמיותו [לגבי אכילת כל החתיכות, עיי' "שולחן ערוך" יו"ד סימן ק"ט סעיף א']. במקרה שלפנינו, אין דין ביטול ברוב, משום שכל חלק מחלקי הבהמה הוא "דבר שבמניין", וכמבואר בהרחבה במאמר הקודם, "דבר שבמניין" אינו בטל ברוב. האפשרות היחידה להתיר את אכילת חלקי הבהמה היא מדין "רוב", לאמר, התורה הורתה "אחרי רבים להטות", ולפיכך, עלינו להתייחס לכל חלק וחלק המונח לפנינו, כמי שנמנה על הרוב הכשר.

בגמרתנו מבוארים שני כללי יסוד בהלכות "רוב": **"כל קבוע - כמחצה על מחצה דמי"**, ו"כל דפריש - מרובא פריש". "כל קבוע כמחצה על מחצה דמי", היינו: כי כאשר לפנינו מאכלים אסורים ומאכלים מותרים ואין ידוע מי מהם מותר ומי מהם אסור, אין להלך אחר רוב החלקים, אלא קיים ספק שקול לגבי כל חלק, אם מותר הוא אם לאו, ומאחר שספק דאורייתא לחומרא, אסור לאוכלו. עם זאת, כאשר אחד מן המאכלים פרש מן המקום שבו מצויים כל המאכלים שדינם אינו ידוע למקום אחר, אזי תקף הכלל השני - "כל דפריש מרובא פריש", היינו: אנו תולים שהוא נמנה על רוב המאכלים שבתערובת, ואם הרוב מותרים, גם הוא מותר.

מעתה, החלקים שנותרו בבית הקצב - אסורים, שהרי "כל קבוע כמחצה על מחצה דמי", ואין להלך אחר הרוב. אולם, החלקים שפרשו מן התערובת ונלקחו לשוק, מותרים, שהרי "כל דפריש מרובא פריש", ודינם נקבע לפי הרוב.

לאור האמור, התהוותה על שולחן הפוסקים תשובה הלכתית מוזרה ביותר. שכן, בל נשכח, כי חלקיה של אחת הבהמות מצויים הן בבית והן בשוק, משום שרק חציה האחד הובל לשוק. יוצא, איפוא, כי על אותה בהמה עצמה יש להורות, כי חציה שנותר בבית - אסור, וחציה שהובל לשוק - מותר! היתכן? ובכן, פוסקים רבים שללו בכל תוקף אפשרות זו, ובעקבות כך נוצרה מחלוקת איתנה. היו שקבעו, כי על החלק שהובל לשוק להגרר אחר דינו של החלק שנותר בבית ולהיאסר. לעומתם, היו שטענו בלהט, כי המחצית שנותרה בבית הקצב, נוהה אחר המחצית שבשוק, ושני החלקים מותרים. ואילו ה"פרי חדש" טען לעומתם, כי אין כל מניעה לקבוע שמחצית הבהמה שנותרה בבית אסורה, והמחצית שהובלה לשוק מותרת. כה תקיף היה בדעתו, עד שכתב "ומי שאינו מורה כן, לא ידע באיסור והיתר בין ימינו לשמאלו" ("פתחי תשובה" יו"ד סימן ק"י ס"ק ד').

דף ע"ב אין מביאין קדשים לבית הפסול

אמירת מזמור לתודה בערב תשעה באב

על המזמורים הנאמרים בפסוקי דזמרה, נמנה פרק ק' בתהילים, הלא הוא "מזמור לתודה". מנהג בני עדות אשכנז שלא לומר "מזמור לתודה" בשבת וביום טוב, בערב יום הכיפורים בערב פסח ובחול

מצטרפים אלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע 'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות חוזרים בסיפוק רוחני עצומ!

קבע עיתים ללימוד
נכשיו* 3029

חודש ראשון התנסות חינם

המועד של פסח, משום שבמועדים אלו קרבן תודה אינו קרב. ה"טור" (או"ח סימן רפ"א) פוטר טעם זה במילים: "ואינו טעם של עיקר", שכן, הטעם לאמירת מזמור זה בפסוקי דזמרה, הוא משום שיש בו הודאה לה' ולא כזכר להקרב קרבן תודה. מכל מקום, בסידור רש"י (סימן ת"ז) נכתב, כי בשבת מדלגים על מזמור זה, מאחר שהלויים היו מזמרים אותו בבית המקדש בעת הקרבת קרבן תודה, והמתפללים עלולים לטעות, שניתן להקריב קרבן תודה בשבת, והלא אין מקריבים בשבת קרבנות יחיד.

אנו מבינים, כי קרבן תודה לא קרב בשבת, כאמור. כמו כן, לא הוקרב קרבן תודה בחול המועד של פסח, משום שעם התודה הובאו חלות חמץ. אך מה טעם לא הוקרב קרבן תודה בערב הפסח ובערב יום הכיפורים?

ובכן, בסוגייתנו מבואר כי "אין מביאין קדשים לבית הפסול", היינו: אין לגרום לפסילת בשר הקרבן טרם זמנו. וכגון, קרבן שאין ידוע אם קרבן שלמים הוא או קרבן אשם, אסור להקריבו, שהרי, קרבן אשם נאכל יום ולילה וקרבן שלמים נאכל יום לילה ויום, ומאחר שיש להחמיר ולנהוג בקרבן זה כבקרבן אשם, נמצא, שיתכן שלפנינו קרבן שלמים שזמן אכילתו קוצץ ביום, ואין לעשות כן. מעתה, מאחר שקרבן תודה נאכל יום לילה ויום, הקרבנו בערב פסח ובערב יום הכיפורים תקצר את זמן אכילתו, שהרי ביום כיפור לא ניתן לאכול את בשר הקרבן ואת לחמי התודה משום התענית, וכמו כן בחג הפסח לא ניתן היה לאכול את לחמי התודה שהם חמץ. מטעם זה, גם אין אומרים "קרבנות" בערב יום הכיפורים, מלבד את פסוקי קרבן עולה ("שער הציון" תר"ד ס"ק י"ב).

את שיטת בני עדות ספרד, הנוהגים לומר מזמור לתודה בערב יום כיפור, מבאר בעל ה"חוות יאיר" זצ"ל ("מקור חיים" שם), שהרי קרבן התודה יכול להאכל על ידי חולים שמנועים מלצום מסיבות רפואיות, ונמצא, שלא קוצר זמן אכילת הקרבן...

רעיון דומה נדחה על ידי בעל ה"אבני נזר" (שו"ת או"ח סימן תנ"ט), שנשאל, מדוע הקרבת התודה בערב יום הכיפורים מקצרת את זמן אכילת בשר הקרבן, הרי ילדי הכהנים רשאים לאכול ביום הכיפורים, נמצא, שלא קוצר במאומה זמן אכילת הקדשים. במענה לשאלה זו הוא משיב, כי לא זו בלבד שאין לקצר את שיעור זמן אכילת הקרבן, אלא שאף אין לצמצמו ולהגביל את אפשרויות האכילה, ולפיכך, אין להקריב קרבן תודה בערב יום כיפור, משום שהכהנים הגדולים יהיו מנועים מאכילת בשרו בכל הזמן הראוי לאכילה [עיין שם שהוכיח דבריו ממשנה במס' מעשר שני פ"ג ועיין שם עוד דחייה לשאלה זו].

היו מבני עדות אשכנז שנמנעו לומר "מזמור לתודה" בערב תשעה באב, כמנהגם בערב יום כיפור. אך המהרש"ל (שו"ת סימן ס"ד) מוחה, כי טעות בידם, שהרי בערב יום כיפור אין אומרים מזמור לתודה, כדי שלכשיבנה בית המקדש לא יבואו לכלל טעות ויקריבו קרבן תודה בערב יום כיפור. אולם, שונה הדבר בתשעה באב, שכאשר יבנה בית המקדש במהרה בימינו, יהפוך יום אבל זה לששון ולשמחה, וניתן יהיה לאכול בו, ובוודאי שגם ניתן יהיה להקריב קרבן תודה בערב תשעה באב...

הפסוק הראשון בפרק תהילים, שונה משאר הפסוקים: מנהג מעניין ביותר מובא במהרי"ל (הל' פסח), לומר "מזמור לתודה" בערב פסח, תוך דילוג על המילים "מזמור לתודה". המהר"י ענגיל (גליוני הש"ס, מגילה כא/ב) מציין, כי למרות שאין לקטוע פסוק באמצעו (תענית כז/ב), שונה הדבר בפסוק הראשון שבכל פרק תהילים, שאותו ניתן לקטוע. בקשר לכך נציין את שכתב רש"י בסידורו (שם), כי פרק "מזמור לתודה" מונה ארבעה פסוקים, כנגד ארבעה מיני לחמי תודה שהובאו עם קרבן התודה. אמנם, כל מתפלל יודע כי פרק "מזמור לתודה" מונה חמישה פסוקים: "ואם תאמר חמשה הן, פסוק ראשון אינו אלא דברי סופר, ומעבדו את ה' בשמחה מתחיל המזמור" והפסוק הראשון אינו נחשב מגוף המזמור! ידיעה זו היתה כה פשוטה לרבי יעקב חגיז, בעל שו"ת "הלכות קטנות" (סימן ס"ט), עד שהורה, כי מי שקיבל על עצמו לומר מספר מסויים של פסוקי תהילים, בל ימנה את הפסוק הראשון של פרקי התהילים! (ראה מהר"י ענגיל בגליוני הש"ס, מגילה כא/ב).

מה זאת אומרת? הלא מצות גמילות חסדים היא? ברמב"ם נאמר (בסוף הלכות איסורי מזבח) שלמצוות יש ליטול את הטוב ביותר שנאמר "כל חלב לה'!"...

דף עה/א תוספות, כגון ערל שמתו אחיו מחמת מילה

שומר מצווה לא ידע דבר רע

ה"חכם צבי" (שו"ת סי' א') דן, אם יש להתיר קטלנית ליבום, וכתב, שיש מתירים משום ש"שומר מצווה לא ידע דבר רע". שאל הגר"ח קרייזוירט זצ"ל, רבה של אנטוורפן: מדוע ערל שמתו אחיו מחמת מילה פטור מלמול, הרי "שומר מצווה לא ידע דבר רע"? ויישב: כאשר מתו שלשה מחמת המילה הוחזקו אלו שהמצווה אינה מגינה עליהם, ולפיכך הם פטורים מלמול, שונה הדבר בקטלנית שאף שהוחזקה כקטלנית, לא הוחזקה כן כשהמדובר ביבום שהוא מצווה ("פניני חיים").

דף עה/ב איכא שעיר נשיא

זביחת העזות והכח

מדוע נשתנה הנשיא להביא שעיר עיזים דוקא? השעיר מסמל את החזק [כנאמר בדניאל (ח/ח) "וצפיר העיזים הגדיל עד מאד ויך את האילן... וישליכוהו ארצה וירמסהו"] והעז מסמלת את העזות (ראה ביצה כה/ב).

את העזות והכח והשררה שהביאוהו לידי חטא, עליו לזבוח ולשחוט לה'... ("אזנים לתורה" ויקרא).

גומרים ש"ס ב-5 דקות ליום, זוכים בשפע גדול

"... ובודאי בלימוד המשניות כלול כל התורה כולה"
מגן שר התורה
הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

התנאים חייגים התקשר עכשיו: *3764

כלל ישראל מתאחד עם יצירת המונות החדשה מבית מאורות:

קטע יומי מהזוהר הקדוש עם ביאור ייחודי ותובנות מאורות לחיים

בתוספת משנה והלכה יומית

ורגן בלבנו מסתובכים מדי יום בהיכלו של רשב"י זוכים לחיים מאירים

ר"י איד

התנא האלוקי רשב"י קורא לה: תאזין!

גדולי הדורות גילו כי הזוהר הקדוש משתמש בלשון 'תאזין', כי בלימוד מוסרי הזוהר מתגלה האור וזוכים לחיות בנועם ה' עין בעין

ראות את מרכנו:

להצטרפות *3764 חייג עכשיו

מבצע השקעה חדשים חרמי עד הבית 29.90

חודש ראשון חייג

